

in njune izpeljanke) in celo izrecno opozarja na svoj kompilatorični značaj. Kljub temu je zanimiva tudi za bralca, ki je bolje razgledan po stroki — že zato, ker je eno redkih slovenskih del s tega področja, pa tudi kot izziv k temeljitejšemu razmisleku o problemih, ki se odpirajo ob prej omenjenih vsebinskih značilnostih. Da pa so taka dela v našem prostoru potrebna, priča že dejstvo, da je morala založba v kratkem času za prvo izdajo pripraviti še drugo.

D. D.

Henryk Markiewicz: GLAVNI PROBLEMI LITERARNE VEDE.

Prevedel Nikolaj Jež. DZS, Ljubljana, 1977.

Henryk Markiewicz, profesor splošne literarne teorije na katedri za polonistiko Jagelonske univerze v Krakovu, je za svoje delo **Glavni problemi literarne vede** (izdaje 1965¹, 1966², 1970³) združil devet že prej objavljenih razprav, ki so nastale med leti 1958 in 1964, jih priredil, terminološko uskladi in razporedil v deset problemskih sklopov, ki po njegovem predstavljajo bistvo proučevanj v območju literarne vede. Takšna geneza je tudi vzrok, da Markiewiczovo delo nima stroge teoretske zasnove, precizirane razčlenjenosti in sistematike problemov ter razvidne izpeljave avtorjevih lastnih teoretskih stališč. Toliko to ni pravo sintetično teoretsko delo, je bolj pregled izbranih temeljnih teoretskih vprašanj, pregled s skrbno opravljenim historiatom posameznega problema in široko zastavljenim razgledom po modernem stanju in perspektivah stroke. —

Delo začenja s tem, da začrta območje literarne vede in dobro prikaže stanje in smeri sodobnih literarnih raziskav (I. poglavje), nadaljuje pa z naslednjimi sklopi: problem literarnosti (II.), problem ontologije literarnega dela (III.), literarna stilistika (IV.), vprašanje spoznavne funkcije literature (V.), literarna genologija (VI.), vprašanje historičnih in tipoloških določil (VII.), vprašanje realizma, naturalizma in tipičnega (VIII.), problem literarnozgodovinske nomotetike (IX.) in problem literarne aksiologije (X.).

Markiewicz ne privilegira nobene od perspektiv literarne vede, vseskozi si prizadeva v svojih izjavah ohraniti tako metodološko kot ideološko nevtralnost, čeprav pri tem ne pozablja na znanstveno kritičnost in skepsa. Še posebej vredno pa je avtorjevo osvetljevanje posameznih osnovnih vprašanj v območju marksistične literarne znanosti, čeprav tudi tu ohranja svoj dosledno kritični odnos, saj nekajkrat opozarja na še nezadostno formiranost marksistične estetike in marksistične literarne teorije, pa tudi na nezadovoljivo prisotnost oziroma uporabo dialektičnega mišljenja pri razreševanju bistvenih vprašanj literature.

Delo zaključuje kronološki pregled zgodovine literarne vede v obdobju med 1851 in 1968, ki ga je prevajalec dopolnil z bibliografijo tovrstnih slovenskih del.

J. Š.

Dimitrij Rupel: SVOBODNE BESEDE OD PREŠERNA DO CANKARJA. Lipa, Koper, 1976.

Obsežna knjiga je doslej najbolj izrazit poskus slovenske sociologije literature, ki ob upo-

števanju najpomembnejših tujih teoretičnih del te vrste razčlenjuje konkretno gradivo: literarno in politično dejavnost nekaterih najvidnejših osebnosti slovenske književnosti 19. in začetka 20. stoletja. Avtor dokazuje tezo, da je bila takratna slovenska književnost predvsem sredstvo narodnega uveljavljanja, „nadomestek vrhne stavbe“, pri čemer se odreka literarnozgodovinski in literarnoteoretični osvetlitvi problematike, čeprav bi bila tudi ta potrebna. Prav zanemarjanje literarnoestetskih vidikov očitno ostaja še vedno glavna pomanjkljivost slovenske sociologije literature na današnji stopnji njenega razvoja.

M. D.

POVIJEST SVJETSKE KNJIŽEVNOSTI. Uredil: Frano Čale (idr). *Mladost, Zagreb, 1974.*

Zagrebska založba Mladost je leta 1974 v sodelovanju z uredniškim odborom iz založbe Liber in z Inštitutom za znanost o književnosti, ki deluje pri zagrebski filozofski fakulteti, začela izdajati *Povijest svjetske književnosti*. V osmih knjigah bodo strokovnjaki za posamezne književnosti prikazali literaturo od začetkov na Bližnjem vzhodu prek orientalskih, grške, rimske, srednjeveških ter novejših nacionalnih literatur do literatur sodobne Afrike; literaturam narodov SFRJ bo namenjena zadnja, osma knjiga. Do sedaj je izšlo pet knjig, ki obravnavajo te književnosti: grško, rimsko, bizantinsko, latinsko, novogrško ter albansko (2. knjiga); literature romanskega jezikovnega področja razen francoske in romunske (4. knjiga); literature germanskega

jezikovnega področja, madžarsko ter jidiš literaturo (5. knjiga); literature angleškega jezikovnega področja ter afriške literature (6. knjiga); slovanske literature razen jugoslovanskih (7. knjiga). Vsakemu posameznemu pregledu je dodana bibliografija najpomembnejših priročnikov; vsaka knjiga pa je opremljena še z imenskimi kazalom in s kazalom anonimnih in kolektivnih del.

V. T.

Milivoj Solar: TEORIJA KNJIŽEVNOSTI. 2. izdaja. *Školska knjiga, Zagreb, 1977.*

Delo Milivoja Solarja, profesorja za primerjalno književnost v Zagrebu, je namenjeno – kot pravi avtor v uvodni besedi – predvsem študentom. Solarjev osnovni namen je podati temeljne pojme iz literarne teorije oziroma s področja znanstvenega preučevanja literature sploh. Delo moramo razumeti predvsem kot pregled in kot uvod v sistematično razmišljanje o literaturi in literarni vedi. Avtor se ne ustavlja samo pri literarnoznanstvenih izsledkih iz zadnjega stoletja, ki pomeni pravi razcvet literarne vede, ampak tudi pri tistih temeljnih tekstih, ki so o literaturi razpravljali že v antiki (stara poetika in retorika). Solar najprej spregovori o naravi literature, o smislu in nalogah njenega preučevanja ter o posameznih problemskih sklopih, ki so formirali različna področja znotraj literarne znanosti. Pri tem velja omeniti, da razume primerjalno književnost predvsem kot raziskovanje zvez in razmerij med različnimi literaturami in da poleg nje govori tudi o obči literarni zgodovini. Naslednja